VIII. evfolyam. Budapest, 1903. április 2. 14. szám.

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA
Hírlap-Könyvtár
Növedéknapló
1903. évi 24/IX. sz.

Előfizetési árak
egész évre 8 kor., félévre 4 kor.
negyedévre 2 korona.
Egyes szám ára 16 fillér.
Irdatlanok mérsékelt árak szerint.

A lap megjelenik minden szombaton.
Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal: István-utcza 9.
hová a lap anyagi részét illető közlemények és előfizetési pénzek küldendők.
Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL.

PESTMEGYE SZABADELVŰ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA.

A gyermekek tuberkulózisáról.

I.

A tüdővész nagy jelentőségét az emberi egészségügyben a legtöbben ott keresik, hogy a tuberkulózis őrlő szuja nemcsak az abban megbetegedett ember életének fáját korlasztja el — idején való segitség nélkül — mihamarább, hanem egyuttal megmétlyezi, csirájában megtámadja a jövő nemzedéknek, a tüdőbetegek gyermekeinek egészségét is. A köztudatban élő hit s ugyszólván az egész emberiségben gyökeret vert az a nézet, hogy a tüdővész öröklődik. Ezzel szemben kórbuvárok ma a leghahatározottabban tagadják a gümőkór következetes, rendszerinti öröklődését. Mindinkább gyarapodó pontos vizsgálataikkal bizonyitják azt, hogy *veleszületett gümőkór igen ritka jelenség.* A tuberkulózis *rendesen az életben szerzett betegség.* De sajnos, sokszor már nagyon korán megszerzett bántalom. Hiszen a *szoptató nőről, a gyermekét ápoló, becézgető, csókoló, egyénekről átragadhat* akkor, ha ezek nyilt gümőkórban szenvednek. Ezekhez soroljuk első sorban a köpetet üritő tüdőbajosokat, aztán az életben skrotulásnak mondott betegeket, az üdült csont- és mirigy-genyvedésben szenvedők nagyrészét. *Belehelés utján*, vagy *közvetlen átvitellel*, könnyen jut ezekről tuberkulózis-baczillus a gyermek szájába, vagy felső légutaiba. A szoba porához ily környezetben tuberkulózis-baczilusok keveredhetnek. Ezek nemcsak belégzés, hanem a szoba porával bemocskolt *kéz-, körömpiszok, szájba vett egyéb tárgyak utján* is bejuthatnak a gyermek szervezetébe.

A gümőkóros egyének, higienicze ki nem tanitott tüdőbajos szülők környezetében levő csecsemők és kis gyermekek szervezetébe igen könnyen bejuthatnak a gümókor csirái. Kivált olyankor, mikor valamely átszenvedett hevenyfertőző kór folytán a gyermekszervezet ellenállóképessége megcsökkent. A következmények tanusitják e lehetőség gyakori bekövetkeztét. Szakmunkák azt mondják, hogy a gyermek-kórházakban megfordult beteg gyermekek egy tizede gümős eredetű, vagy természetű betegségben szenved. Nagy részük ennek következtében már a gyermekkorban elhal. Más részük, ha kigyógyul is gümős természetű bajából, a gyermekkorban átszenvedett hosszas betegség miatt mindig kisebb ellentállást lesz képes kifejteni. Kevésbbé sikeresen fogja viszszaüzni az emberi szervezet ma még oly gyakran veszélyeztető gümőskór-csirákat, a tüdővész okozóit.

Gyermekkorukban gümős természetű megbetegedésben szenvedett vagy gümőkóros, tüdővészes egyének környezetében felnőtt egyének testében hosszas álomra elszenderetten, tetszholtan meghuzódnak az oda már régen betészkelődött gümős kórcsirák. Valamikor vagy külső ok, vagy a szervezet elgyengülése, vagy egyéb, az ő elhatalmaskodásukra kedvező tényezők folytán fölébred a soká szunnyadott ellenség. Akkor vagy akkor ujból megkezdik a gyermekkorban a szervezetbe jutott gümőskór-csirák pusztitóaknamunkájukat. Itt-ott még hozzájuk szegődnek a kivülről, a külvilágból bekerült, utóbb befészkelődött egyéb kórcsirák. Ezen együttes támadás a külső és belső ellenség szövetkezésének lehetősége a nyitja annak, hogy miért betegednek meg könnyebben, másrészt miért gyógyulnak ki jóval nehezebben azok, kiknek szülői vagy hozzátartozói is tüdővészben szenvedtek vagy szenvednek.

A tuberkulózis elleni küzdelem sikerességének egyik föltétele tehát az, hogy a csecsemők és gyermekek lehetőleg megóvassanak a gümőkóros fertőzés lehetőségétől.

A jövő nemzedék egészségének megóvása, fentartása kivánja meg a tüdőbajos és nyilt gümőkórban szenvedő emberektől *a legnagyobb áldozatot. Azt, hogy váljék meg gyermekeitől, természetesen csak azon időre, mig állapota környezetére, főleg pedig gyermekére veszélyes.* Azon időre, mig valadékai utján terjeszti, vagy terjesztheti a tüdővész, a gümőkór veszélyes csiráit. Az anyát, ha nyilt tuberkulózisban szenved, nemcsak a szoptatástól kell eltiltani, de meg kell gátolni általában, hogy gyermekével sokat érintkezzék. *Gyermekét máshol, talán egészséges rokonoknál, vagy e czélra szolgáló intézetekben kell elhelyezni.* A beteg apával vagy más hozzátartozóval való érintkezés meggátlása már kevesebb nehézségbe fog ütközni. Minthogy a tüdővész főleg a szegény néposztály nagy nyavalyája, ezért a szegényügygyel kapcsolatos lelenczügy keretén belül lehetne leginkább az első lépéseket megtenni, a nélkül, hogy a dolog tulnagy pénzáldozattal is járna. A gyermekek elhelyezésének költségét igen sok esetben a szülők is fedezhetnék. Külföldön részint már vannak e czélra szolgáló külön intézmények, részint pedig ilye-

TÁRCZA.

A csunya bábu.

— Elbeszélés. —

Irta: *Brankovics György.*

Vastag hólepel borult Topánfalva házaira és utczáira. Szerencse, hogy a teljes hold fénye, éppen arra az utra világitott, a mely a falu koresmája felé vezetett, különben nem igen akadt volna rá az a magányos vándor, a ki éppen most megkoczogtatta az ajtaját.

— Ki az?... kérdi a koresmáros belülről.

— Én vagyok... Farkas János — a fütő!

A koresmáros és koresmárosné nem a legszivélyesebb fogadtatásban részesitette a késői vendéget.

— Mi a tatár, — kiáltá az ivó szobába lépve Farkas. Még nem vártak kigyelmetek? Azt hiszik idő előtt jöttem haza?... Legyenek nyugodtak, tisztességes ember módjára buesuztam el a szállásadómtól s viszsza csak azért jöttem, mert nagyon vágyódom a régi gazdám után,... csak egyszer akarom még azt a jó embert látni,... a ki egy kis tölgyfáért két évi fogságot szerzett nekem.

— No, no Farkas! — jegyzi meg a koresmáros — hát a fiatal fenyőfákat, cserfákat, mogyorófákat semmibe se számitod? Elég sokáig türte szó nélkül az uraság erdejének a pusztitását. Azután most se kerültél volna a törvény elé, ha az erdészre nem emelted volna a baltát.

— Ha-ha-ha! Igy csak a talpnyaló szolgák beszélnek.

— Ugyan micsoda beszéd már ez Janesi! elegyedett a beszédbe a koresmárosné. A mi uraságunknak messze földön ninesen párja, olyan áldott jó. Ha kigyelmed akarta volna akkor...

— Még ma is fütő lehetnék a kastélyban! Nemde? kérdi gunyosan mosolyogva Farkas. Tüzet rakhatnék az uraság összes kályháiban, kemenczéiben s takaréktüzhelyeiben, felkelhetnék hajnalban s hordhatnám a fát és a szenet akkor, a mikor még mindenki édesen alszik!... Köszönöm szépen, nem kérek többet belőle.... Nem vagyok kutya, a kinek csontot dobnak, azután megkorbácsolják s a gazdájának mégis megnyalja a kezét... Na de elég volt a beszédből. Adjatok inkább egy pohár italt.. megfizetem. Pénzem van elég — mondá Farkas kezével a zsebébe nyulva, s ezüst pénzt csörgetve. Hitemre mondom testvér, rém módon vágyódtam uraságom után... két évi szabadságvesztés egy kis tölgyfáért. — Ez idő alatt ugy dolgoztam az államfoghházban, mint az igavonó állat s olyan jól viseltem magam, hogy mintaképül állitottak a többiek elé. Nem is jöttem ám üres kézzel haza... egyelőre elég lesz addig, a gyermekeim számára, a mig munkát kapok... s az uraságval leszámolok!... mert hát le kell számolnom!

— Még mindig forr benned a düh, Janesi?! Vigyáz, ne lovald magad bele ismét valami bajba! jegyzi meg a koresmáros.

— Nem ismersz, testvér! válaszolá Farkas. Nem forr már bennem semmi! A két évi fogság alatt valóságos jégdarab lett a szivem. Hidd el, ha téged küldött volna oda az az áldott jó uraság, ha te ültél volna két évig a fogházban, nagyon sokat tanultál volna te is azoktól a derék emberektől. Elmondjam, hogy mit tanultam én?

— Köszönöm — viszonzá a koresmáros — nem vagyok rá kivánesi... De most már itt az alvás ideje... Lefekszel avagy tovább mész, az ajtót be kell zárnom.

— Zárd be testvér, csak zárd be! Ebben a hóviharban nem mehetek haza, az erdőben négy lábu farkasok tanyáznak, nem félek ugyan tőlük, de fáradt vagyok. Ha megengeded, a kályha mellé fekszem itt az ivóban.

A koresmáros nem szivesen bár, de beleegyezőleg intett a fejével. Jobb szeretto volna ugyan az ivóból kitessékelni, de félt tőle.

— Menjünk asszony, feküdjünk le! morogta a fogai közül s azután még egyszer végig nézve kellemetlen vendégét, elhagyta feleségével együtt az ivót.

Fsrkas gonosz tekintettel kisérte a távozó koresmárost, azután eloltotta a lámpát, s ülve maradt és hallgatódzott mindaddig,

nek szükséges voltát már régebben hangoztatják.

Nemcsak a tüdőbajos vagy nyilt gümőkórban szenvedő *felnőtt* egyén fertőzheti meg a gümőkór előbb vagy utóbb pusztító csirájával a gyermekét. Ugyanigy veszélyesek környezetükre a nyilt csont- vagy mirigy-tuberkulózisban szenvedő gyermekek is. A skrofulások, a hogyan őket minden napi nyelven hívni szokás. *Külön kórházakat kellene létesiteni a sebészi, főleg nyilt tuberkulózisban szenvedő gyermekek részére.* E betegek otthon éveken át fertőznek. A szegényebb néposztályban a nyomort fokozzák. Otthon nem gyógyithatók, illetve nem gyógyulnak meg. Viszont kórházakban, főleg ha azok a tengerparton vagy legalább jólevegőjü szabad helyen fekszenek, a gyógyulás elég hamar, néha egy vagy másfél év leforgása alatt beköszönt.

A laikus nagyközönségből még sokan kételkednek abban, hogy a tüdőbajos meggyógyulhat. Nekünk orvosoknak feladatunk, hogy meggyőzzük őket arról, hogy az életnek, a jövőnek, kellő időben még megmenthetők azok, kiknek egészségét a tuberkulózis baczillusa megtámadta. Azt a nagyközönség is tudja, hogy a gyermekkor tuberkulózisa könnyebben kigyógyul, mint a felnőtteké. Erről nem kell őket meggyőzni, de lelkiismeretes tanitással kell az embereket kinevelni arra, hogy a beteg gyermek jó erősitő rendszeres táplálása, tiszta jó levegőn tartása, lehetőleg jó higiénikus viszonyok közé való helyezése által a gyermekszervezet nagy gyógyhajlamát támogassák.

A hogy és miként — az egyes eset szerint határozódik el. A főbb elvekről, a tuberkulózis gyermekek életrendjéről, stb., a legközelebb részletesen szólunk. Most csak a tüdőbeteg emberek gyermekeinek nagy veszedelmével, a gyermekek tuberkulózis fertőzésének sok lehetőségével és a védekezés legjobban czélravezető módjával akartuk az olvasót megismertetni.

Dr. Torday Ferencz.

—

A müvész ajándéka.

Mig a nagyvilágban az emberek harcza folyik az emberek ellen, — mig a politikában az ellenfelek féktelenül törnek egymásra: jól esik szivünknek, ha a küzdelmek közepette egy olyan tényről emlékezhetünk meg, a mely a mellett, hogy önmagát dicséri, egyik polgártársunk fenkölt gondolkozásáról és nagylelkűségéről tanuskodik.

Nagylelkűségnek mondjuk, mert valóban az, *Andréjka* József ujpesti szobrász-művész, egyháztanácsosnak azon fénye, melylyel a róm kath. egyháztanács terme részére egy általa készitett remek kivitelü dombormüvet ajándékozott.

Krisztus függ a keresztfán — s mig a fájdalmas anya megtörten borul a keresztfa lábához és fájdalmában a keresztfát öleli át, Mária-Magdolna szintén térdre roskadva keservesen sir. — A háttérben egy pár női alak látható, kiknek arczáról leri a fájdalom, melyet az Üdvözitő keresztre feszitésén érez-nek.

A főalak: Krisztus nyugalomteljes, bocsánatot hirdető, szelid arczával, mély benyomást tesz a szemlélőre ugyanannyira, hogy az ember szinte megrendül belé.

Maga a mü diszes fakeretben jó két méter magas és egy méter széles és diszére válik a tanácsteremnek, sőt diszére válnék akár melyik templomnak is.

Az egyháztanács legutóbb tartott ülésén összegyülve, kellemesen lepődött meg, midőn ezen remekművet a terem falán meglátta; magát a művészt a legmelegebb ováczióban részesitette és nagy lelkesedéssel szavazott neki a remekműért jegyzőkönyvi köszönetet. — De lelkesen megéljenezték *Pőtz* Mihály és *Bajusz* Bálint egyháztanácsosokat is, kik ezen dombormühöz a hatalmas tölgyfa-keretet szintén ajándékba készitették.

Mi, a kik Andréjka működését már régóta figyelemmel kisérjük, éppen nem vagyunk meglepetve müve által, mert hisz tudjuk, hogy a mi az ő kezéből kerül ki, — az csak dicséretreméltó alkotás lehet. — Tudjuk, hogy évről-évre halad, évről-évre gyarapodik művészetében s meg vagyunk róla győződve, hogy ezen biztos haladásában eléri majd azt a czélt, a mely felé annyi önérzettel és olyan szivos kitartással törekszik.

Különben felismerte már régen benne a művészi talentumot maga az állam akkor, midőn a budapesti tudomány-egyetemre és a felső ipariskolába tanárnak nevezte ki — s felismerték számosan mások, kik egyik-másik nagyobb alkotás kivitelét reá bizták, — felismerte a „Képzőművészet társulata", midőn nagy lelkesedéssel választotta tagjai sorába; vajha felismernék azok is, kik nagyon sokszor egyik-másik müvészünket csak azért mellőzik, mert nem tartozik a „klikk"-hez.

Az egyháztanács büszke lehet müvésztagjára és mindenkor hálásan kell hogy megemlékezzék arról, ki egy ilyen remekművel nemcsak az egyháztanács termét, hanem az egész egyházközséget gazdaggá tette.

Mi szivesen meghajtjuk az elismerés zászlaját müvészete s áldozatkészsége előtt és sok ilyen egyháztagot kivánunk az ujpesti róm. kath. egyháznak.

Verus.

HIREK.

— **A Beniczky-alap ösztöndiját,** melyet Ujpest létesitett a vármegyénél: a vármegye alispánja a folyó évre *Závodszky* Árpád közigazgatási tanfolyamhallgatónak adományozta.

— **Gyászrovat.** Az ujpesti társadalom összes köreiben s községünk határain tul is nagy részvétet keltett *Sonnenfeld* Lajos vaskereskedőnek, a Sonnenfeld Lina és fiai czég egyik főnökének a halála. Az elhunyt községünk képviselője s az Ujpestvidéki Takarékpénztár igazgatósági tagja volt, köztiszteletnek, közbecsülésnek örvendett, tevékeny, munkaszerető, humánus ember, s a szerető, gondos családapának mintaképe volt. Elhunytáról a következő gyászjelentések adattak ki: „*Sonnenfeld Lajosné* szül. *Jellinek Karolin*, ugy a saját, valamint *Lili* és *Lenke* gyermekei nevében mélyen szomorodott szivvel jelenti felejthetetlen drága férjének, illetve apának *Sonnenfeld Lajos* urnak kereskedő, községi képviselő, Ujpestvidéki Takarékpénztár igazgatósági tagnak f. hó 28-án reggel 4 órakor életének 47-ik és boldog házasságának 17-ik évében hosszu szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. hó 29-én délután 4 órakor fognak az ujpesti izr. temető halottas házából a családi sirboltban örök nyugalomra tétetni. Ujpest, 1903. márczius hó 28-án. Béke lengjen porai felett! Jellinek Bernát és neje mint após és anyós. Klein Dávid mint mostoha apa. Dr. Lichtmann Henrikné, Sonnenfeld Miksa, Sonnenfeld Jeanette, Pfeifer Leóné, Székely Ábris, Székely Ignácz mint testvérei. Dr. Lichtmann Henrik, Klein Ignácz, Klein Ignáczné, Politzer Jakab, Politzer Jakabné, Jellinek Frigyes, Jellinek Frigyesné, Pfeifer Leó, dr. Jellinek János, dr. Jellinek Jánosné, Schlesinger Ignácz, Schlesinger Ignáczné, dr. Jellinek Adolf, dr. Jellinek Ede, Jellinek Gyula, Jellinek Tivadar, Sonnenfeld Miksáné, Székely Ignáczné mint sógorok és sógornők." — „*Az Ujpestvidéki takarékpénztár* részvénytársaság igazgatósága mély fájdalommal jelenti, hogy érdemdus tagja *Sonnenfeld Lajos* ur folyó hó 28-án reggel 4 órakor jobblétre szenderült. Az intézet hálás kegyelettel fogja megőrizni a megboldogult emlékét, kinek hült tetemei folyó hó 29-én délután 4 órakor fognak az ujpesti izr. temető halottas házából az ott levő családi sirboltba örök nyugalomra helyeztetni. Ujpest, 1903. márczius hó 28-án." A megboldogult hült tetemei d. u. 3 órakor érkeztek ki Ujpestre a budapesti Herzl-féle szanatóriumból s községünk határán a családtagok, rokonok, ismerősök, a község előljárósága, képviselőtestülete, egyletek, társulatok s a résztvevők megszámlálhatatlan tömege fogadta és kisérte az izraelita temető halottas házába, ahol földi maradványait dr. *Venetianer* Lajos főrabbi megható beszéde s az ujpesti dalkör bucsudala után a családi sirboltba helyezték.

— **Hamis tizkoronások.** Figyelmeztetjük a közönséget s különösen az elárusitókat, hogy piaczunkon hamis tizkoronásokat terjesztenek. Rendőrségünk kezébe már eddig 11 darab hamis tizkoronás jutott. A hamisitvány elég jó s csak arról lehet felismerni, hogy a magyar és német oldalán látható

---

amig a ház minden részében csend nem uralkodott.

Éjfél felé még erősebben fujt az éjszaki szél s tombolni kezdett a hóvihar.

Farkas elégedetten bólintott a fejével. Óvatosan felkelt a székről, kiosont nesztelenül az udvarba s onnan ki az utczára. A sövitő szél teljesen befedte őt a hópelyhekkel midőn a koresma előtt lehajolt s egy kis csomagot emelt föl, a melyet a hóba rejtett, mielőtt a koresmába belépett volna. Midőn az alakja ismét kiegyenesedett, a felhők mögül előbukkanó hold egy éles késre vetette fényét, a melyet a gaz ficzkó, a csomaggal együtt a kabátja mögé rejtett.

Azután lassan, óvatosan haladt a néptelen utczákon végig egész az urasági kastélyig. Ott macska módjára gyorsan felkuszott egy magas fára, a melynek ágai a ház tetőzetére nyultak. Ez ágak egyikétől szerencsésen eljutott a padlás ablakig s azután ugy eltünt az ablakmélyedésben, mintha az ördög lökte volna be a kastély lakóinak veszedelmére.

II.

A kastélyban nagy szomoruság ütötte fel fészkét ebben az időben. A kastély tulajdonosának, Folkusházy Menyhértnek volt egy gyönyörü és kedves leánya: a kis Nellike. Nellikének pedig volt egy kedvencz bábuja s ez a bábu reménytelen állapotban sinlődött. A feje leszakadt, a jobb lába letörött, s a hasán olyan seb tátongott, amelyen a fűrészporral vegyitett lószőr minduntalan nagyobb és nagyobb mértékben kipotyogott, ugy hogy az egykor teljes idomu bábu egészen lesoványodott s a szép bábuból bizony bizony nagyon csunya bábu lett.

Meglehet, hogy a kis Nellike éppen ezért szerette oly nagyon s minden más czifra bábunál jobban ezt a bábut. A házbeliek azonban, kikhez azon kéréssel fordult, hogy csináljanak az ő kedvencz bábujának fejet és lábat, valamennyien mintha összebeszéltek volna, azt felelték neki:

— Ugyan ki törődnék még . . . az ilyen csunya bábuval!

A kis Nellikének azonban nemcsak jó szive, élénk képzelő tehetsége, hanem erős akarata s élénk igazságérzete is volt. Elhatározta magában, hogy a „csunya bábunak" fejet is meg lábát is szerez; csakhamar azzal is tisztába jött, hogy kihez fog bábuja érdekében fordulni, egyelőre azonban egy szóval sem árulta el tervét senkinek.

Nagy figyelemmel kisérte azt a fokozottabb tevékenységet, a melyet néhány nap óta a házban mindenki kifejtett, s a mely abból állott, hogy rengeteg ruhát varrtak s harisnyákat kötöttek a szegény és a munkás gyermekek számára. Ma pedig, a karácsony estét megelőző nap reggelén csupa karácsonyi ajándékokat rakott csomagokba a papa és mama, s minden csomagra egy-egy gyermeknek a nevét irta.

Az se kerülte el figyelmét, hogy a csomagokat a cselédek kosarakba rakták s elvitték a szegények házaihoz a faluba.

(Folyt. köv.)

számok (az elsőn: 0,72456 s a másodikon: 1269.) piros festéke nedves ujjal könnyen eltörölhető.

— **Alapszabályok jóváhagyása.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye általános tanitói egyesület alapszabályait f. é. márczius hó 16-án 17,811. sz. a. jóváhagyta.

— **Az U. R. A. K.** f. évi április hó 4-én este fél 8 orakor tartja hivatalos helyiségében (Keil kávéház) rendes évi közgyülését, melyen a választmány, *Wolfner* Tivadar országgyülési képviselőnek diszelnökké való megválasztását fogja javasolni.

— **A rákospalotai községi takarékpénztár** márczius 22-én tartotta dr. *Szabó* Ferencz elnöklete mellett közgyülését, mely az igazgatóságnak s felügyelő-bizottságnak a felmentvényt egyhangulag megadta. A takarékpénztár záró számadása szerint 3045 K 34 f. tiszta nyereséget mutat fel, melyből a részvényesek csak nagyon szerény osztalékot kaphatnak, de az adott viszonyok között még ez az eredmény is fölülmulta várakozásukat.

— **Kártalanitási eljárás.** Ujpest község által a gyálitói dülőben fektetendő csatorna czéljára kisajátitott területekre nézve, miután gróf Károlyi Sándor és Ujpest községe között az árt illetőleg egyezség nem jött létre, a kártalanitási eljárás f. é. április hó 17-ének d. e. 10 órára tüzetett ki. Az eljárás foganatositására Kerese Gábor kir. törvszéki biró küldetett. ki.

— **Közgyülés.** Az ujpesti „Közmüvelődési Kör“ f. é. márczius hó 28-án tartotta rendes évi közgyülését a tagok élénk érdeklődése mellett. Alelnöknek megválasztattak közfelkiáltással: *Zsoldos* János és Dr. *Ugró* Gyula, választmányi tagoknak szótöbbséggel: Blum Samu, Dr. Lichtmann Mór, Schön Bernát, Wolfner Tivadar, Dr Feldmann Mór, Weisz Mór, Diamantstein Lajos, Dr. Szabó Béla, Jakab Géza, Tuchmann Lipót, Székely Abris, Dr. Kont Izidor; választmányi póttagoknak: Dr. Boros Mór, Dr. Prokess Antal, Dr. Varga Károly, Erker András, Dr. Steiner Henrik, Reiter Lajos. A közgyülés a titkár évi jelentését, a költségvetést és a költségelőirányzatot tudomásul vette és jóváhagyta.

— **Az ujpesti ipartestület betegsegélyző pénztára** f. é. márczius hó 29-én délután 2 órakor tartotta meg *Farmathy* István elnöklete s *Brankovics* György iparhatósági biztos jelenlétében rendes évi közgyülését. A közgyülés az 1902. évi számadások bemutatása s a felügyelő-bizottság jelentése alapján a *felmentvényt egyhangulag megadta.* Az igazgatóság *rendes tagjává:* Rosenberg Fülöpöt, Szabó Ferenczet, Horváth Ferenczet, Kun Istvánt, Gyimothy Bélát, *póttagjává:* Strömmer Alfrédet, Pártl Ferenczet, Baktay Györgyöt, Benicza Józsefet, — *a felügyelő-bizottság rendes tagjává:* Bauer Gyulát, Weisz Antalt, *póttagjává:* Woltner Józsefet, ifj Szabó Ferenczet, — *a választott biróság rendes tagjává:* Cseterna Ádámot, Szász Bélát, Balkay Jánost, Szabó Józsefet, *póttagjává:* Bonta Nándort, Klein Ferenczet szintén egyhangulag választotta meg. Az alapszabályok módositása czéljából a közgyütés egy kilencz tagu bizottságot küldött ki, s a bizottság tagjává: Rosenberg Fülöp, Gyimothy Béla, Bauer Gyula, Horváth Ferencz, id. Szabó Ferencz ifjabb Szabó Ferencz, Csepreghy Pál, Esztergályos Ferencz, Závodszky Pál választatott meg. Elfogadta a közgyülés továbbá azon inditványt, hogy a betegsegélyző pénztár az ipartestület házából kiköltözzék s más bérházba helyeztessék át. A szükséges helyiség kiszemelésére, egy három tagu bizottság küldetett ki, melynek Horváth Ferencz, Rozenfeld Fülöp s Bauer Gyula a tagjai. A közgyülésnek ezen határozata ellen Ziegler J. igazgatósági tag felebbezést jelentett be. Azon inditvány, hogy a betegsegély-pénztári ellenőr mellé még egy olyan ellenőrt válasszon a közgyülés, aki a biztositottak bizalmát birja, továbbá azon inditvány, hogy az orvos mellé még egy segéd orvos választassék, az iparbiztos közbelépése folytán, határozathozatal alá nem bocsáttatott, mert az orvost, az alapszabályok értelmében, nem a közgyülés választja, hanem az igazgatóság nevezi ki s mert az ellenőr kinevezése ez idő szerint a főszolgabiró jogát képezi. Az inditványozóknak azonban jogában áll, hogy a segédorvosi állást illetőleg az igazgatósághoz nyujtsák be inditványukat, az ellenőri kérdés tárgyában pedig a Vácz járási főszolgabiróval mint elsőfoku iparhatóságnál keressenek orvoslást.

— **Mindenki tudja,** hogy a Mautner féle inpregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. — Szóval a Mautner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

— **Az ujpesti katholikus kör** mult hó 26 án sikerült estélyt rendezett a következő müsorral: 1. A vándor vasárnapja. Krentzertől. Énekelte: *a kör dalárdája*. 2. Spanyol tánczdallamok, (III.) Moszkowskitól. Zongorán előadta: *Csepcsányi Sárika.* 3. Felolvasás, tartotta: *Léska József.* 4. Csak te vagy. Dal Horwitzól. Énekelte: *Illek Nándorné.* Zongorán kisérte: *dr. Varázséji Béla.* 5. a) Ave Maria. Gounodtól. b) Románcz. Thomas „Mignon“ cz. operájából. Gordonkán előadta: *dr. Troján Lajos.* Zongorán kisérte: *dr. Miklós Antal.* 6. Szavalat. Előadta: *Andréjka Margit.* 7. Angyali dal. Bragától. Énekelte: *Andréjka József.* Gordonkán kisérte: *dr. Troján Alajos.* Zongorán kisérte: *dr. Miklós Antal.* 8. Részletek Erkel „Bánk bán“ cz. operájából. Fuvolán előadta: *Elefánt Zoltán.* Zongorán kisérte: *Vuskits Ilonka.* 9. Szózat. Egressytől. Énekelte: a *kör dalárdája.* — A közreműködők egytőlegyig nagyon is megérdemelték azon szünni nem akaró tapsokat, melyekben őket az estélyen jelen volt szépszámu és előkelő közönség részesitette. Az elismerő tapsokból *Andréjka Margitnak* jutott az oroszlánrész, a ki Várady Antalnak „Az ezüst fátyol legendája“ czimü gyönyörü költeményét olyan szépen s akkora drámai erővel szavalta el, hogy mindenki meg volt a szive mélyéig hatva s alig akadt szem, amelyben könyv nem csillogott volna. A rendezőség igazán szerencsés kézzel rendezi a katholikus kör estélyeit.

— **Az ujpesti Önkéntes Tüzoltó Testület** f. é. április hó 12-én a Colosseumban műkedvelői szinielőadással és világpostával egybekötött tánczvigalmat rendez, melyhez a zenét a bosnyák ezred zenekara szolgáltatja. Kezdete 8 órakor. Belépti dij: Személyjegy 1 K. Családjegy 2 K. Egyenruhában megjelenő tüzoltóknak 60 fillér. Ez alkalommal Guthi Sománnak a „Házasodjunk“ czimű bohózata kerül szinre, még pedig Malachovszky Etelka, Weisz Juliska, Civerencz Teréz, Varga Erzsike, Weisz Janka Steszák Kornélia, Jonák Gyula, Mauks Zsigmond, K. Farkas, Ullmann Adolf, Halász János, Steszák Frigyes, Füredi József, Stieber Ferencz, Rafay Lajos, Ulrich István, Gerényi György közreműködésével. Önkéntes tüzoltóink bizonyára a legnagyobb mértékben megérdemlik a nagy közönség támogatását s mi hiszük is, hogy husvéti tánczmulatságuk kellő anyagi sikert fog eredményezni.

— **Az ujpesti Maszkil el Dal egylet** f. hó 29-én tartotta rendes évi közgyülését. Az évi jelentést, mely minden tagnak megküldetett és melyet a „Közérdek“ már ismertetett, felolvasottnak tekintették és az igazgatóságnak a felmentvényt megadták. Azután megejtették a választást. Megválasztattak egyhangulag: Friedmann Ármin elnök, Schreiber Gyula alelnök, Dr. Lichtmann Mór jegyző, Ehrenwald László pénztáros, Wagner Samu ellenőr, Dr. Führer Simon, Frey Gusztáv, Fuchs Samu, Klein Ármin, Leiner Samu, Reisz D. I. és Dr. Wolfner Jakab igazgatósági tagok. Dr. Kálmán Ödön és Fuchs Antal póttagok. Fornheim Zsigmond, Friedmann Ede és Tolnai Samu számvizsgálók.

— **Figyelmeztetés.** A budapesti m. kir. pósta- és távirdaigazgatóság a következő figyelmeztetést intézi a közönséghez: „Az állami és helyhatósági hivataloknak s a közönségnek tapasztalat szerint az a bevett szokása, hogy a levelek és más póstai küldemények czimzésénél a rendeltetési hely nevét nem a hivatalosan megállapitott eredeti alakjában irja ki, hanem *n*, — *ön*, — *en*, — *ön* raggal látja el. Ez a postaküldemények továbbitása körül sok zavart okoz. Igy például: Bágy. Bát, Bőd, Hornya, Rőd, Topolya, Tura, Vaja stb. községnevek ragozása folytán, Bágyon, Báton, Bődön, Hornyán, Rődön, Topolyán, Turán, Vaján stb. helynevek keletkeznek, melyek ily alakban egyenként egy-egy más község nevének felelnek meg. A postai szolgálat biztossága és pontossága érdekében, de egyszeresmind a helynevek rendezésének és a végleg megállapitott helynevek általános elterjedésének érdekében is kivánatos, hogy a közönség a postai küldemények czimzésénél, a helynevek zavart okozó czimzését a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltóságának 1903. évi márczius 12-én kelt leiratának értelmében — mellőzze *s a helynevet mindenkor pusztán eredeti alakjában irja a czimlapra.*“

Egyről-másról.

— Karczolat. —

Szomoru dolog az hazánkban, hogy a „szabadság, egyenlőség, testvériség“ ellen éppen azok vétenk a legtöbbször és a legnagyobb mértékben, kik ama szent elvek oltáránál minden alkalommal hűségeskütt tesznek.

Ezek a derék magyarok azt hiszik, hogy a szabadsághoz, egyenlőséghez, testvériséghez kizárólag csak nekik van joguk s csak ők jogosultak azon határok megvonására, amelyek között a szabadság az egyenlőség s testvériség a gyakorlati életben érvényesülhet.

Olyan betegség ez, a mely többet árt a magyarnak, mint Ausztria s a magyarországi nemzetiségek.

Ebbe a betegségbe esett jeles ujpesti publiczistánk: *Ghy Pál* is, a midőn az „Ujpesti Közlöny“ 13. számában azt irta, hogy: „Nem kutatom kitől kapott“ — egy jegyzőkönyv befejező részének a közlésére — *felhatalmazást* a „Közérdek“, de . . .

Lám, lám, a szabadságnak, a szabadsajtónak hive Ghy Pál azt kivánja, hogy a „Közérdek“ *csak* felhatalmazás alapján közöljön például Csepreghy Pálra vonatkozó dolgokat, ellenben ő megköveteli, hogy mindenki elhigyje neki, miszerint ő *csak* a *közérdeket* szolgálja s hogy mindaz a mit ir valóban *közérdek.*

Hát bizony mi addig, a mig szabad a sajtó hazánkban csak a saját lelkiismeretünktől s igazságérzetünktől fogunk közleményeinkre vonatkozólag felhatalmazást kérni és senkitől mástól.

A főkérdés itt pedig nem az, hogy kapott-e a „Közérdek“ s kitől kapott felhatalmazást ama jegyzőkönyv befejező részének a közlésére, hanem az, hogy tényleg Csepreghy Pál ur tette-e azt a jegyzőkönyvi igéretet vagy nem tette?

Persze, hogy ezt se Csepreghy Pálnak, se Ghy Pálnak eltagadni nem lehet; persze, hogy ennek a nyilatkozatnak a közzétételére felhatalmazást Ghy Pál, helyesebben Csepreghy Pál sohasem adott volna és igy abczug „Közérdek“!

Ilyen a Ghy Pálok szabadsága, egyenlősége testvérisége, a gyakorlati életben.

Mi csak arra az egyre vagyunk kiváncsiak, hogy vajjon Ghy Pál megismételné-e évenként tizenkétszer az előljáróság, a főjegyző, a pénzintézetek, érdektársak husosfazék mellett élvezők elleni vádjait az „Ujpesti Közlöny“-ben: ha tenyleg a község birájává választanák Csepreghy Pált?!

E kiváncsiság kielégitése érdekében ajánljuk őt is a választó polgárok figyelmébe.

Válasszák őt meg Ujpest birájává: talán akkor helyesebben fogja a szabadság, egyenlőség és testvériség elveit alkalmazni.

⊿

SPORT.

A nagy alagi!

Ma dől el a magyar steepler-derby, amely a sportsmeneket már a tél folyamán oly sokat foglalkoztatta. Végre vége lesz a sok találgatásnak és a sok előrefogadásnak is, mert e verseny legtöbbnyire meglepetéssel szokott végződni. Ilyen meglepetést várunk mi ma is.

Indulnak a következők:

Hg Auersperg F. 6é s m Fakir 78-5 k. lov. Williamson.

Dreher A. 4é p k Prinzess Flo 67-5 k. lov. Huxtable.

Jankovich-B. Gy. id. p k Flaggenschiff 77-5 k. lov. Horthy J.

Jakovich-B. Gy. 4é p m Fuss 65-5 k. lov. Antal.

Megyeri Krausz L. id s m Häng' di' an 67-5 k. lov. Klein Gy.

Liptay B. 4é f k Vielliebchen 65-5 k. lov. Kapousek.

Mautner V. 6é p k Tiamo 71 k. lov. Poole.

B. Morpurgo A. 5é p her Mystery 75·5 k. lov. Slinn.

Gr. Széchényi P. id. s her Badacsony 71 k. lov. Shejbal.

Mr. White 5é p m Parapluie lov. Bohrn.

Mravik id. p k Maybe lov. Machan. Favorit kettő is akadt s ezek Fakir és Mystery, győzelmükben azonban nem bizunk.

A meglepetés lova Häng' di' an és Paraplui, amelyet jobbnak tartunk a multkor mutatott formájánál.

Miután a verseny nagyon nyilt s a résztvevők képességeit nem ismerjük, nem óhajtunk hiábavaló fáradságos és hálátlan munkát tenni a tipeléssel.

A mai versenyre József Ágost főherczeg is megigérte megjelenését.

2693. szám.

p. 1903.

Hirdetmény.

A pestvidéki kir. törvényszék közhirré teszi, hogy az Ujpest község által a gyáli tói dülőben fektetendő csatorna czéljaira kisajátitott s az ujpesti 2294. sz. tkvi betétben A I. 23. 24. sor. 2794/7. és 2795. hrsz. ingatlanokra vonatkozólag a kártalanitási eljárás megkezdésére az 1881. évi XLI. t.-cz. 46. §-a értelmében határnapul: **1903. év április hó 17.** (tizenhét) **napjának d. e. 10 óráját Ujpest községházához** kitüzte s hogy a távollevő, valamint az ismeretlen tartózkodásu érdekeltek részére **dr. Kis Sándor** ujpesti ügyvédet nevezte ki.

A fenti határnapra az összes érdekelt felek azzal a figyelmeztetéssel idéztetnek meg, hogy netáni elmaradásuk a kártalanitás felett hozandó érdemleges határozatot nem gátolja s hogy az egyéni külön értesités elmaradása, vagy a tárgyalásról elmaradás miatt igazolása helye nincs.

Budapest, 1903. évi márczius hó 21.

A pestvidéki kir. törvényszék polgári osztálya.

Marczell János jegyző. P. H. **Seyfried József** elnök.

Urak figyelmébe.

A ki saját pénzének nem ellensége, olvassa el ezen sorokat:

A mai kor igényeinek megfelelő divatos mértékszerinti öltönyöket és felöltőket készitek

20 forinttól feljebb

a legfinomabb szövetekből.

Üzletemben a legkülönfélébb **divatos szövetek** vannak raktáron, ahol a **szabást** egy elsőrendű szabász végzi, a többi munkák pedig **szigoru felügyeletem** alatt készülnek.

Ajánlom továbbá saját műhelyemben készült **öltönyöket és felöltőket** a legjutányosabb áron.

Fazon elkészitését jutányos áron eszközlöm.

A t. közönség pártfogását és megrendelését kéri tisztelettel

Steiner József
férfiszabó
2 Ujpest, Árpád-ut 9. szám.

Fölhivás!

12 forinttól 15 forintig

készülnek műhelyemben remek szabásu divatos férfiöltönyök, felöltők mérték után a legfinomabb gyapjuszövetekből.

TIMÁR LAJOS,

férfiszabó-terme. Budapest, VIII., Gyöngytyuk-utcza 9.. I. emelet.

Vidéki rendeléseknél egy mintaruha mértékül beküldendő.

Vidékre ha 4 ruhát rendelnek egy helységben, odaküldöm utazó szabászomat divatos, gazdag posztóminta-gyűjteményeimmel, bemutatás és pontos mértékvétel miatt.

3

Fuchs Antal és József

kő- és könyvnyomdája

Ujpest, István-utcza 9. sz.

Ajánlkoznak a könyvnyomdai szakba vágó munkák szabatos. gyors és pontos elkészitésére a legjutányosabb árak mellett.

Elvállalnak hirlapok és művek minden nyelvben, körlevelek, táblázatok, esketési, gyülési és egyébb meghivók, gyászjelentések, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli, kereskedelmi és egyletbeli nyomtatványok, szállitólevelek, falragaszok, vonalzott üzleti könyvek, folyóiratok stb. stb. a legmérsékeltebb árakon való elkészitését.

Nyomatott Fuchs Antal és József kő- és könyvnyomdájában Ujpest, István-utcza 9. szám.